

weiteren Erforschungen gehören andere handlungsorientierte, interaktive und kreative Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts.

Literatur

1. Bieschke-Behm M. Lebendige Gruppenarbeit durch kreative Methoden. Berlin: PinguinDruck, 2015. 246 S.

2. Wicke R. Aktiv und kreativ lernen: Projektorientierte Spracharbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. Hueber Verlag, 2011. 208 S.

3. Wicke E. So gelingt's. 20 lernerorientierte, handlungs- und produktorientierte Prinzipien des DaF/DaZ-Unterrichts. Hueber Verlag, 2017. 70 S.

Пахомова О.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології
Дніпровського національного університету ім. Олесь Гончара

УДК 371.134:80

**ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ГАРМОНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ Й
ЕМОЦІЙНИХ ФАКТОРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

У статті розглядається сутність поняття «педагогічна технологія», визначаються основні підходи до його розуміння, аналізуються існуючі педагогічні технології з точки зору їх здатності забезпечити єдність та взаємодію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до професійної діяльності.

Ключові слова: педагогічна технологія, професійна підготовка, майбутні учителі іноземної мови.

Пахомова О.

– кандидат педагогических наук, доцент кафедры английской
филологии Днепропетровского национального университета
им. Олесь Гончара

**ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ГАРМОНИЗАЦИИ
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ В
ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА**

В статье рассматривается сущность понятия «педагогическая технология», определяются основные подходы к его пониманию, анализируются существующие педагогические технологии с точки зрения их способности обеспечить единство и взаимодействие интеллектуального и эмоционального аспектов подготовки студентов к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: педагогическая технология, профессиональная подготовка, будущие учителя иностранного языка.

Pakhomova O.

– Candidate of Science (Theory of Education), Associate Professor, English
Philology Department, Dnipro National Oles Honchar University

**TECHNOLOGICAL ASPECT OF HARMONIZATION OF INTELLECTUAL
AND EMOTIONAL FACTORS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL
TRAINING OF THE FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS**

The article examines the essence of the concept of “pedagogical technology”, defines the main approaches to its understanding, and analyzes the existing

pedagogical technologies in terms of their ability to ensure the unity and interaction of the intellectual and emotional aspects of preparing students for professional activities.

Key words: *pedagogical technology, professional training, future teachers of a foreign language.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Процес реформування освіти в Україні загалом та НУШ зокрема є спробою залучення нових форм роботи у рамках традиційної системи. Новітні освітні технології спрямовані на вирішення вкрай важливої задачі – формування особистісної та професійної компетентностей майбутнього фахівця, які є необхідними для його подальшого професійного та особистісного саморозвитку.

Формування всебічно розвинутої особистості майбутнього вчителя можливо виключно за умов гармонійного поєднання інтелектуального, ціннісного, емоційно-вольового, морально-етичного аспектів його професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень. Ідея гармонізації інтелектуального й емоційного аспектів навчання та виховання бере свій початок ще у руслі гуманістичної освіти та всебічного розвитку особистості. Проте, прогресивні педагоги минулого не виокремлювали інтелектуальний й емоційний фактори навчання, а лише позначали важливість єдності інтелекту та почуттів, розуму та душі [6, с. 40–44].

Сучасні психолого-педагогічні дослідження переконливо доводять значущість емоційного фактору (позитивних емоцій задоволення своєї пізнавальної діяльності та від переборювання інтелектуальних утруднень), який сприяє підвищенню позитивної навчальної мотивації, стимулює прагнення подальшого навчання та розвитку. Серед новітніх досліджень можна зазначити роботи В. Адольф, В. Безпалько, В. Безрукого, О. Бугрій, В. Гузєєва, В. Загвязінського, Е. Зеєр, Л. Кондрашової, О. Ларіонової, Б. Ліхачьова, Л. Мільто, О. Олійник, Г. Селевко, В. Сластьоніна, Т. Сорокіної, В. Юдіна.

Проте, незважаючи на розробленість цієї тематики загалом, такий аспект як гармонізація інтелектуальних й емоційних факторів професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови не набув відповідної уваги сучасних науковців.

Метою статті є аналіз педагогічних технологій, спрямованих на гармонізацію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки майбутніх спеціалістів до професійної діяльності, що покликані забезпечити умови для єдності і взаємодії цих сфер. Ця мета конкретизується в таких **завданнях**: 1) визначити основні підходів до розуміння сутності поняття «педагогічна технологія»; 2) проаналізувати існуючі педагогічні технології з точки зору їх здатності забезпечити єдність та взаємодію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В психолого-педагогічній літературі

педагогічна технологія організації навчально-педагогічного процесу має декілька підходів до її визначення. Загалом існують такі підходи: **науковідповідне тлумачення**: педагогічна технологія розуміється як частина педагогічної науки, що вивчає та розробляє цілі, зміст та методи навчання; **організаційна концепція**: педагогічна технологія розглядається як спосіб організації, модель навчального процесу, що гарантує отримання запланованого результату; **інструментальний підхід**: педагогічна технологія визначається як інструментарій освітнього процесу, як система вказівок, що мають забезпечити ефективність та результативність навчання.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми педагогічних технологій дозволяє зробити наступні висновки:

По-перше, про відсутність єдиного загальноприйнятого визначення цього поняття. Як зазначають О. Бугрій [1, с. 20–25], О. Олійник [8, с. 16–18] педагогічна технологія або досить широко ототожнюється з системою та співвідноситься з освітою в цілому як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір та компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів (Б. Ліхачьов [4], Г. Селевко [9]), або вузько розуміється як певний педагогічний інструмент, система прийомів, педагогічна техніка (В. Гузєєв [2], В. Сластьонін [10]). А. Масленнікова пов'язує поняття педагогічна технологія з їх першим значенням як *techné* – мистецтво, наука та трактує дане поняття як мистецтво, майстерність, сукупність методів зі зміни стану, також розглядає технологію навчання (освітню) як варіативну частину педагогічної технології [5, с. 52].

По-друге, про невизначеність остаточної різниці між поняттями «педагогічна» й «освітня» технологія. В. Гузєєв пропонує розглядати педагогічну технологію як таку, що займається виключно проблемами виховання, а освітню технологію, як таку, що вивчає виключно освітню діяльність [2, с. 108–109]. В. Загвязінський вказує на умовність обох визначень та пропонує поняття «навчальні технології» [3, с. 95]. В. Юдін розуміє педагогічну технологію не як виховну, а як ту, що описує дії педагога, а освітню технологію, як ту, що охоплює діяльність учня [11, с. 42]. О. Олійник наполягає на тому, що освітні технології є стратегіями розвитку національного, державного, регіонального освітнього простору, а педагогічні технології відбивають загальну цільову та змістовну спрямованість, організаційні структури та форми, прийняті у різних країнах [8, с. 18].

По-третє, існує безліч класифікацій педагогічних технологій, заснованих на різних принципах (класифікації запропоновані Г. Селевко, В. Безруковим, В. Загвязінським, В. Безпалько, В. Гузєєвим та ін.). Проте, питання класифікації педагогічних технологій не є предметом нашої статті.

Основною метою сучасних педагогічних технологій в умовах ВНЗ є підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності, оволодіння ними професійною й особистісною компетентностями. Досягнення цих

цілей неможливе без гармонізації інтелектуального й емоційного аспектів освітнього процесу.

У сучасній педагогічній науці та освітній практиці існує цілий ряд педагогічних технологій, серед яких: технологія контекстного навчання (О. Ларіонова), технологія само регульованого навчання (В. Адольф, Е. Зеєр), проектна технологія (В. Болотов, В. Серіков), технологія інтегрованого курсу (Т. Сорокіна), особистісно-орієнтована технологія (Л. Мільто, Л. Кондрашова), технологія проблемно-модульного навчання (М. Чошанов). технологія розвиваючого навчання, технологія активізації й інтенсифікації навчальної діяльності, технологія на основі ефективного управління й організації навчальним процесом, а також традиційні технології навчання й авторські дидактичні технології.

Проте, не всі з них здатні забезпечити єдність та взаємодію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до професійної діяльності. Тільки за урахування наступних вимог до мети та засобів організації взаємодії у системі «викладач – студент» педагогічні технології забезпечать інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів: перехід студента з позиції об'єкта у суб'єкт навчання; набуття особистісного сенсу та особистісної цінності змісту навчальної діяльності студента; оволодіння студентом особистісним досвідом професійної діяльності під час професійної підготовки; створення сприятливих психологічних умов для саморозвитку особистості студента, а також атмосфери співпраці та взаємодії.

Набуття професійними знаннями, вміннями, навичками особистісного сенсу для майбутнього спеціаліста найбільш ефективно відбувається за допомогою проблемної технології навчання у руслі діалогічного підходу.

Проблемна технологія містить великий потенціал для особистісного осмислення студентом навчальної інформації, перетворення його із об'єкта на суб'єкт навчання, оскільки спрямована на залучення його до самостійної пізнавальної діяльності, стимулює особистісний інтерес до вирішення пізнавальних задач, забезпечує не тільки засвоєння теоретичних знань, а й розвиток теоретичного мислення, формує пізнавальну зацікавленість змістом професійної діяльності та підвищує професійну мотивацію майбутнього вчителя.

Проблемна технологія передбачає, що отримана інформація засвоюється студентом як особистісне відкриття ще невідомого знання. Проблемна технологія дозволяє створити у майбутнього вчителя ілюзію «відкриття» вже відомого у науці [10].

Лекційні та семінарські заняття згідно проблемної технології мають будуватися таким чином, що пізнавальна діяльність студента наближується до пошукової та дослідницької, залучаючи окрім мислення ще попередній досвід та особистісне ставлення до засвоюваного матеріалу. Невід'ємною умовою проблемної технології є діалогічне спілкування, що будується як живий діалог між викладачем та

студентом, або як внутрішній діалог, у процесі якого ставляться питання та самостійно шукаються відповіді на них.

Потужний потенціал для забезпечення єдності та взаємодії інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до професійної діяльності містять задачна та імітаційно-ігрова технології.

Задачна технологія дозволяє виокремити найбільш типові задачі педагогічної діяльності, що стоять перед педагогом та запропонувати їх для самостійного вирішення студентам з залученням їх мисленнєвих здібностей, попередньо набутих знань і досвіду. Як зазначає Л. Кондрашова: «сама природа педагогічної діяльності містить в собі задачний підхід» [7, с. 141].

Задачна технологія передбачає: наближення навчальної діяльності до різних видів професійної діяльності; розвиток вмінь педагогічного мислення (здатність аналізувати педагогічні ситуації, встановлювати зв'язки, причини та наслідки, обґрунтовувати власні дії, прогнозувати можливі наслідки, знаходити приховані чинники); підвищення педагогічної ерудиції; інтегрування, систематизування та використання теоретичних знань у практичній діяльності; розвиток професійно важливих якостей (педагогічної уяви, гнучкості, адаптивності, творчості й оригінальності); розвиток рефлексивних вмінь; формування професійних інтересів, творчого підходу та готовності до педагогічної праці; залучення особистісного досвіду студентів.

Дослідники імітаційно-ігрової технології серед її якісних характеристик називають: розвиток творчого педагогічного мислення; максимальне наближення процесу навчання до реальної практичної діяльності; наявність ролей; колективність: рішення виробляються колективно, має місце діалогічна взаємодія учасників; сприятливий психологічний клімат й емоційний настрій, створення ситуації успіху для всіх учасників. Імітаційно-ігрова технологія спрямована на гармонізацію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до педагогічної діяльності

Імітаційно-ігрова технологія сприяє зменшенню труднощів адаптаційного періоду у професійній діяльності, оскільки дозволяє створити поєднання емоційного й інтелектуального середовища на навчальних заняттях, атмосферу психологічного комфорту й успіху для кожного учасника. Імітаційно-ігрова технологія не тільки забезпечувала актуалізацію ЗУН, створювала міжпредметні зв'язки, розвиває професійно важливі якості, стимулює вдосконалення мотиваційної сфери, сприяє гармонізації інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до педагогічної діяльності.

Здійснене дослідження дозволяє зробити такі **висновки**: 1) у сучасній психолого-педагогічній та методичній літературі існують різнобічні підходи до визначення поняття «педагогічна технологія»; 2) серед великої кількості існуючих педагогічних технологій, лише проблемна, задачна й імітаційно-ігрова здаються нам найбільш

ефективними у забезпеченні єдності та взаємодію інтелектуального й емоційного аспектів підготовки студентів до професійної діяльності.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у поглибленому вивченні можливостей проблемної, задачної й імітаційно-ігрової технологій навчання як засобів підготовки студентів до професійної діяльності.

Література

1. Бугрій О. В. Сутність поняття «педагогічна технологія». *Вища школа*. 2007. № 1. С. 20–25.
2. Гузеев В. Б. Что такое педагогические технологии и какие из них используются в образовании? *Педагогические технологии*. 2005. № 1. С. 108–124.
3. Загвязинский В. И. Теория обучения: современная интерпретация. *Современные образовательные (обучающие) технологии*. Москва: 2001. С. 75–130.
4. Лихачев Б. Т. Педагогіка: курс лекцій. Москва: Издательство: Владос, 1992. 648 с.
5. Масленникова А. В. Педагогические и образовательные технологии: определение и классификация. *Директор школы*. 2004. № 7. С. 50–56.
6. Кондрашова Л. В. Гармонизация интеллектуального и эмоционального факторов в обучении будущих специалистов. *Вісник СевДТУ: зб. наук. пр. Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2008. Вип. 90: Педагогіка*. С. 40–44.
7. Кондрашова Л. В. Методика подготовки будущего учителя к педагогическому взаимодействию с учащимися: учеб. пособие для студентов пединститутів. Москва: Изд-во «Прометей» МГПУ им. В. И. Ленина, 1990. 159 с.
8. Олійник О. Про трактування поняття «педагогічна технологія». *Рідна школа*. 2004. № 2. С. 16–18.
9. Селевко Г. К., Селевко А. Г. Социально-воспитательные технологии. Москва: Народное образование, 2002. 176 с.
10. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Педагогіка: учеб. пособие для студентов высших пед. учеб. завед / под ред. Слостенина В. А. Москва: Изд. Центр «Академия», 2002. 576 с.
11. Юдин В. В. Концепция педагогической технологии (элементы теории). *Педагогические технологии*. 2007. № 1. С. 37–45.

Коротяєва І.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології Донбаського державного педагогічного університету

Кандиба Г.

– магістрантка II курсу англо-німецького відділення філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету
УДК 378.147:37.011.3-051:811.111'243]:316.77

ЯВИЩЕ КУЛЬТУРНОГО ШОКУ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Статтю присвячено проблемам формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції у студентів мовних спеціальностей. Розглядаються можливості використання явища культурного шоку для формування у студентів міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції